

BERTRAND RUSSEL:

Kríggsbrotsgerðir í Vietnam

Bertrand Russel, bretska filosofurinn, var höfuðsmaðurinn at skipa fyrri kríggsbrotsmanna dómstólinum, sum tekur sær av kríggsbrotsgerðum í Vietnam - ekki minst kríggsbrotsgerðunum, ið amerikumen verða lagdir undir. Í hesum sambandi hevur hann hildið røðu til amerikansku tjóðina, hat hann m.a. tók til orða:

»Ta USA byrjaði kríggið móti vietnamesarum, eftir at teir høvdu gildið kríggið hjá franskmonnum móti, sama fólk, átti amerikanska verjufólk átti virðismettar til 170 milliardir dollara. Hetta tal er nú tvífaldað.

Amerikanska verjufólk átti heimsins størsti stovnur og eigur 32.000.000 acres (millum 90 og 100.000.000 kúfóður) í USA og milljónir meira í øðrum londum. Í lotuni brúkar USA 75 cent av hvørjum 100 til kríggj og fyrrreikningar til komandi kríggj. Milliardir av dollara fara í hernaðarlummarnar og geva Pentagon (verjufólk átti) fliggjarliga meggi at ávirkja alt ókonomiskt liv í landinum.

Hernaðarlugu iløgurnar í USA eru triggjar ferðir so stórar sum iløgurnar hjá stórfyrirtökum U. S. Steel, Metropolitan Life Insurance, American Telephone and Telegraph, General Motors og Standard Oil.

Verjufólk átti hevur í arbeiði triggjar ferðir so nógv fólk sum allar hesar risafyrirtøkur til samans. Hernaðarlugu milliardir dollara verða gjordir av Pentagon og sendir stórnadómum.

Í 1960 vórðu 21 milliardir dollara brúktir til hernaðarlugu útgerð. Av hesi ógligu peningargúvu vórðu

7½ milliardir býtt millum 10 partafeløg, harav bara 5 feløg fingur meira enn 1 milliard hvør.

Eg heiti á tykkum um at hugsa álvarsliga yvir, at tað í hesum feløgum sita meira enn 1400 pensjóneraðir offiserar, harav 261 generalar og flaggoffiserar. General Motors hevur 187 pensjóneraðir offiserar, 27 generalar og admiralar eins og ein fyrrverandi verjufólk átti á sinum lonarlista.

Hetta eru teir, ið ráða fyrri borgum, uttan mun til hvør verður valdur í almennar sessir, og allir forsetar verða tvingaðir at gera sum hesir altvaldandi harjar siga. Soleiðis er amerikanska demokratið tomt fyrri liv og meining, tí fólk ið ekki kann reka burtur teir menn, sum veruliga stjórna USA.

Tað er henda valdsmeign, sum ger tað neyðugt fyrri Pentagon og stórnadóm at halda áfram við kappdubbingini. Teir undirsáttmálarnar, sum teir lata til minni idnaðarvirki og solumenn, hava ávirkjað á hvønn einasta bý og stóðuna hjá milljónum av fólki.

4.000.000 menniskju arbeiða hjá verjufólk átti. Løn teirra er meira enn 12 milliardir dollara (84 milliardir krónur) ella tvífalt lonarlagnum hjá bilidnaðinum.

Alfrat hesum arbeiða onnur

Vietcong-fangi verður pindur.

4.000.000 fólk beinleiðis við vápnafarmleislu. Í nógvum býum arbeiða 80 pst. av arbeiðarafólkini í vápnafarmleislu. Meira enn 50 pst. av allari inntøku hjá amerikanska rikisskassanum verður brúkt til vápnafarmleislu. USA ræður yvir 3000 hernaðarstöðum kring um allan heim.

Frá Vietnam til Domninkanska lýðveldið, frá Miðeystri til Kongo avgera nokur fá stórfeløg saman við vápnafarmleislu og sjálvum hervaldinum, hvat henda skal amerikanskum mannalivum. Tað er eftir teirra boðum, at USA ger innrás og kúgar svoltandi og hjálparleys fólkslag.

Og hóast alt, hóast hina ómetilugu velferðina, hóast tann veruleika, at 6 pst. av heimsins fólka-tali ræður yvir 2/3 av heimsins farmleislu, hóast valdið yvir mestpartinum av heimsins oljufarmleislu, kobolt, tungstein, jarnmalm, gummi og øðrum tydingarmiklum rævnunum, hóast tær mongu milliardirnar, nokur fá amerikansk feløg vinna uppá hungur og halt millum heimsins ibúgvar, ja, hóast tað líva 66 milljónir amerikafólk í fattaradomi.

Tey fátæku bera skattabyrðurnar og berjast í áløps- og kolonibardøgum. Eg biði tykkum øll um at ásanna sambandið millum tað,

ið hendir kring um tykkum, og um at royna greitt at siggja tað skipan, sum hevur tikið valdið í USA og sum hevur gjørt samfelag tykkara til eina miðstöð fyrri einum illavörðum heimsveldi.

Tað er henda ógisluga hernaðarmaskina, tær stóru hernaðarsantokurnar og tær stóru sambandin, ið gjord eru við í flestu londum við tí eina endamáli fyrri eyga at njósna og finna fram til persónar, ið lættliga lata seg selja fyrri at vinna pening uppá kostnaðin av øðrum landsmonnum.

Tað er henda ógisluga hernaðarmaskina, tær stóru idnaðarfúrarnir og teirra njósnaaratenasta (CIA), sum av fólkunum í trimmum heimsportum verða roknað sum livsins størsti figgindi og keldan til alt illt.

Um vit hugsa um stjórnrir, ið eru framkomnar, orsakað av at amerikansk hernaðartiltøk hava verið uppi í leikinum, so finnst stjórnrir, sum altíð styðja tey ríku, góðseigarar og teir stóru kapitalistarnar.

Hesi viðurskipti finna vit í Brasilíu, í Peru, í Venezuela, í Thailandi, í Suður-Korea, í Japan. Hetta er við at rokka kring allan heim.

Órslitið er, at USA á breiddanum til at kúga vietnamesisku tjóðina, er í lotuni í somu stóðu, sum tá í japanesar settu sær fyrri at kúga allan hin asiatiska heim. Teir konstrasjónsleirar, sum eg havi nevnt, og sum rúma umleið 60 pst. av fólkinum í Suðurvietnam, hava verið verið sjónleikir fyrri torturi, massavápnunum, sum gas, kemikalum og bensinge, sum eru at javnmeta við alt tað, ið nasistarnir brúktu í seinna heimsbardaga.

Tað er rætt, at nasistarnir útruddaðu jodarnar fullkomuliga náðileyst, og at USA ikki higartil hevur gjørt somu syndagerðir í Vietnam. Men við undantak av jodatýningini hevur USA í Vietnam endurtikið alt, ið nasistarnir gjordu í Eyastureuropa -- bara í størri mun og meira djævilt.

Miðnáttarrøða

(Framhald frá 1. síðu.)

teimum at halda leiðina viðari fram. Ferðin gekk um Gøturnar, har fremmandafólk óivað eisini hevur notið blóðskap, og so hevur skarin enn meira óttur hildið leiðina inn um Eiðið og oman.

Um fjørðin stendur áttamannaforini lagin av fólki; fram við landinum frá Fuglafirði og Lørvík komu tey, meðan fólk sást ganga eftir bakkanum og gjøgnum liðina.

Bátarnir vóru so hvørt teir komu, drignir upp og settir borð um borð á helluni. Øll stóðgáðu við kelduna, hesa litlu flógvu keldu, tey drúkku av vatninum, sum segðist hava heilsugevandi meggi; summi fyltu í ilot at hava aftur við sær til onkun, sum ikki orkaði at koma.

So varð tikið saman og út í ta ljósu blíðu summarnáttina hoyrdist forna kvæðið borðið av sterkum reinum røddum.

Soleiðis hava teir altíð hildið Varmakeldu, siga teir gomlu. Men hugurin leitir longur, roynir treingja gjøgnum tókuna, sum fjarir eina gátu fyrri okkum.

Nær hevur hesin síður tikið seg upp og hvi? Hvát eru tað fyrri lagnar hendingar og tilbúðir, sum hava skapt henda síð, vit spyrja, men fáa einki svar, keldan goymir tað, hon veit og fjøllini siga einki, vit royna at gita, hevur hesin síður sin uppruna í kristnari trúgv, er henda søgan lík so mong um øðrum, vit hava hoyrt úr fremmandum londum, at har ein serliga rættskaffin kvinna ella maður legði eyguni saman, har sprákk ein kelda úr jörðini, ein kelda við serligari heilsugevandi meggi.

Ella røkka røturnar enn longur aftur, heilt aftur í heidna tíð, kanska hevur har verið offurstað í gamlar dagar, vit spyrja, men sum so mangt annað av søgu okkara liggur svarið goymt fyrri aftan eitt tjald, vit ikki megna at vinna ígjøgnum.

Tó tori eg gita, at neyvan er nokur av stevnunum, ið kann rokna seg so langt aftur, sum hetta at fara á Varmakeldu, og ongín er meir føroysk í sinum skapi, tí tað sum gjordist at hesin síður helt sær

upp gjøgnum kámar öldir, var tann serliga virðingin og ærufrýktin, føroyingar hava havt fyrri teim kreftum, ið sterkari vóru enn teir sjálvir.

Hesin veruleiki setur stevnuna í ein serligan klassa og gevur henni eitt virði, ongín onnur stevna kann vísa á.

Soleiðis hevur altíð verið og soleiðis var, inntil tann sekallaða modernaða tíðin kom, tjugunda öldin skolaði inn yvir okkum sum eitt óløg, og reiv so mangt gott gamalt burtur, eisini hesin okkara arður var við at fara fyrri skeyti. Tá var tað at fuglfirðingar tóku sær um reiggj og gjordu samkomuna við Varmakeldu til kjarnuna í eini stórri nútímas stevnu, og sum nokur av hugnalagstu minnum eg eigi, minnst eg hesar miðnáttarsamkomur við kelduna.

Men nú fluttu vit fundarstaðið. Gøta, Lørvík og Fuglafjörður, tit eru mestar til arvin, orka vit at lyfta hann, ella hevur tjugunda öldin vunnið á okkum.

Kundu vit í nátt hómia myndina av fedrunum við Varmakeldu í öldunum sum fóru. Kundu tað teskandi lagið frá kelduni greitt okkum loyndardómarnar hennara, tað megnaðu vit betur at lyfta arvin, og á rættan hátt, at hildið hesa

75 ár

Ein føðingardagsheilsan til Julínu á Bakkanum nú hon fyllir 75 ár 4/7. Skulu hesi orð verða vígd henni sum tann ágrýtna og trúgva javnaðarkvinna hon hevur verið og er, kemur tú á tal við Julínu merkið tú beinan vegin at hetta er kvinna ið er andsfrísk og hevur fylgt væl við. Og hon er jú komin væl til árs, so hon kann tosa við um bæði ringar og góðar tíðir. Hon kundi tíðina í 30 árunum og framman undan. Hon var ein av teimum kvinnum sum kvinnurnar valdu at stjórna fyrri seg tá ið tær finga sær egið virki. Hon kundi tíla við um hvussu bløð og persónar lögdu á hetta virki og beindu fyrri tí at enda.

Julína hevur verið sjúk í nógv ár, men hon hevur ongatið givið at berjast móti sjúkuni og hetta hevur eins og givið henni livsmegi.

Eisini kom hon út fyrri tí at

okkara dýrastu stevnu, sum gjøgnum øldir triðju náttina eftir Syftensøku kallaði fólkið saman við teim djúpu tónum, sum ljóma í djúpi sálarinnar, tá drúkku vit okkum heilsabót úr kelduni.

missa mannin í ungum árum. Jústinus á Bakkanum var ein fyndigur maður og ein hegnismaður. Tey høvdu skúlan at rokja í sinari tíð, men tað varð ikki lønt eftir tí lonarskipanum sum lønt verður í dag. Tó, tað er bara gott at ein kann fróða seg um at arbeiðarin verður meira virður í dag enn hann varð tá Julína var ung.

Heldur ikki vóru tað teir hentleikar tá í skúlanum, sum teir eru í dag.

Tað kann av sonnum sigast, at tað var stríggj at halda skúlan reinan. Tey máttu eisini lata hann fara sær tí tey fingur ongan lonar-bata.

Julína minnst væl hvussu arbeiðarin varð virður tá og hvussu hann hevur barst seg fram til ta stóðu, ið hann eigur í samfelaginum í dag. Altíð hevur hon verið livandi við í ítróttinum. Hetta kemur kanska mest av tí at sonur hennara Mervin hevur verið ein av Føroya bestu ítróttarmonnum og fæst hann enn dúgliga við at halda ungdómin við at venja so at henda grein ikki skal detta burtur millum ungdómin.

Julína, verð heilsað á timum 75 ára degi, og Harrin signi dagarnar framfeitt.

Einn vinur.